

Inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo v Beogradu, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani (do 1965), svetnik generalnega sekretarja UNCTAD, član ZIS (1967–1968), izvršni sekretar Ekonomske komisije ZN za Evropo (1968–1983) in vmes generalni podsekretar ZN (1972–1983). Leta 1983 je prejel Kidričevo nagrado.

Edvard Kardelj, Stanovnikov šef

Ni verjel v Slovenijo V prvi polovici osemdesetih let ga je v svojo ekipo povabil nosilec svinčenih sedemdesetih let v Sloveniji France Popit, ki je bil takrat predsednik predsedstva Socialistične republike Slovenije. V letih 1984–1988 je bil član, nato predsednik predsedstva Republike Slovenije (1988–1990). V Enciklopediji Slovenije lahko preberemo, da je predsedstvo republike vodil v času razgibanih političnih sprememb v družbi. »V Sloveniji je imel zaradi razgledanosti, strokovnosti ter liberalnih in nekonvencionalnih nazorov velik ugled, v federaciji pa je bil zaradi odkritega zagovarjanja večje vloge republik deležen pristranskih napadov.« Seveda pa tam ni mogoče prebrati, da je takrat kljub vsemu še naprej verjel v Jugoslavijo in nasprotoval samostojni Sloveniji. Za črnogorsko Pobjedo je v intervjuju 9. aprila 1989 kot predsednik predsedstva SRS dejal, »da bi bila odcepitev Slovenije od Jugoslavije samomor za Slovenijo«. Slovenski režimski mediji so ga kljub temu oklicali za »očeta naroda«. No, njegov naslednik na mestu predsednika predsedstva RS, kasneje predsednik republike Milan Kučan ga je leta 2002 odlikoval z zlatim častnim znakom svobode »za izjemne zasluge pri obrambi svobode in uveljavljanja suverenosti Slovenije«.

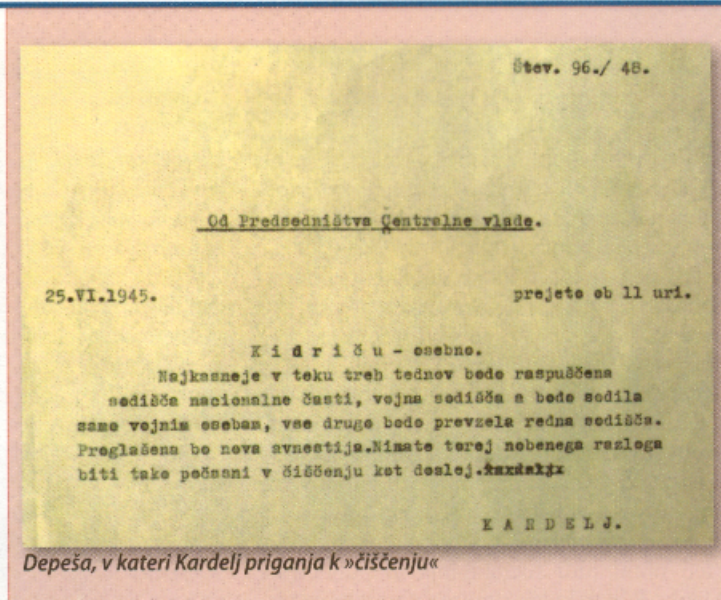
Brani »brezmadežni« NOB

Janez Stanovnik se je v politično življenje vrnil leta 2003, ko je zamenjal Ivana Dolničarja na mestu predsednika Zveze združenj borcev NOB. Sprva je kazalo, da bo prinesel nov veter v to organizacijo. Na Turjaku je kmalu zatem izrekel za predsednika ZZB NOB skrajno pogumne besede: »Poboj ujetih ranjenecov vaških straž, ki so jih partizani zajeli v turjaškem

gradu, je bil zločin.« No, kljub temu se je kmalu začel ukvarjati predvsem z ohranjanjem mita o brezmadežnem narodnoosvobodilnem boju. Ko je nacionalna televizija predvajala dokumentarni

film Jožeta Možine Zamolčani – moč preživetja o civilnih žrtvah druga svetovne vojne, je Stanovnik protestiral s pojasnilom, da se v njem poskuša razvrednotiti partizanstvo. V Sobotni prilogi

Dela je 31. januarja 2004 tako zapisal, da je »nepošteno in krivično nepravilnosti in zločine, ki so jih storili – najpogosteje že pokojni – posamezniki, uporabljati za satanizacijo plemenitega

Depeša, v kateri Kardelj priganja k »čiščenju«

Stanovnik leta 1953

Resnica o komunistični Jugoslaviji

(The real truth about communist Yugoslavia)

Erie, Pennsylvania., 1953, Knjižica obsega 76 strani. Njen pomembni del je pogovor z Janezom Stanovnikom, takrat svetnikom Jugoslovanskega odposlanstva pri Združenih narodih.

O prisilni kolektivizaciji:

»... Naši ljudje so stradali in niso imeli niti osnovnih stvari za golo življenje. Nekaj je bilo treba in odločni smo bili, da bomo pomagali s kakršnikoli sredstvi. Vpeljali smo načelo kolektivizacije, ki se je zdela edina možna rešitev in začeli ta program zelo odločno. Zaradi tega se ni smel nihče upirati vladi.«

O podpori ljudstva oblasti:

»... Sedaj nas podpira okoli sedemdeset do osemdeset odstotkov celotnega prebivalstva in zato nimamo skrbi. Naša vlada je sposobna, da v vsakem trenutku, če bi se pojavila kaka dilema, prisili v molk imperialistično in egoistično opozicijo.«

O svoji politični filozofiji:

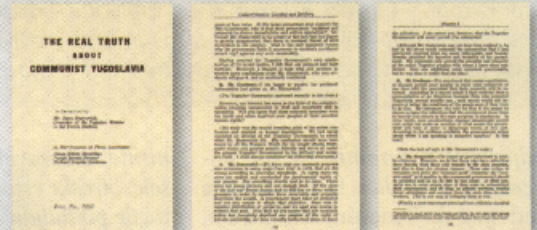
»... sem komunist in popolnoma sprejemam marksistična politična načela in prakso.«

O režiranih volitvah:

»Demokratska ljudska vlada v Jugoslaviji je vedno priznala in branila načelo svobodnih političnih volitev. Nikdar se nismo odmaknili od te poti.«

O tem, ali veruje v Boga:

»Mi komunisti /.../ smo le objektivisti in realisti.

Verjamemo, da je najprej materija in je zato največje važnosti; duhovne vrednote je človek pozneje iznašel. Za nas fizični svet zasluži vso pozornost in skrb, ker predstavlja edino resničnost, ki smo jo sposobni zaznati. Človekove duhovne novotarije niso realistične in so torej malo pomembne. Zato osebno ne verjamem v nobenega boga.«

O obsodbi kardinala Alojzija Stepinca:

»Imamo dovolj dokazov, da je bil kardinal Stepinac izdajalec in kriv masovnega terorizma v največji meri. Boril se je proti svojemu lastnemu narodu v zadnji vojni. ...prišel je pred sodišče in demokratično dobil vse možnosti, da je pojasnil svoj slučaj. Mi smo samo izvršili zaupanje našega ljudstva in obtožili tega kriminalca ter ga postavili v konfinacijo, kjer ne bo mogel izvrševati terorizma.«

O pokolu ustašev leta 1945:

»Vaša odločnost, ko ste mi razlagali ta namišljeni dogodek, ni samo neprimerna, ampak tudi nepotrebna. /.../ Zločini, ki jih predstavljate kot dejstva so mi popolnoma nepoznani.«

V slovenščini objavljeno tudi v Pogledih, številka 16-17, avgusta 1997, ki jih ureja dr. Janez Arnež; Raziskovalni inštitut STUDIA SLOVENICA